

TUULEN LAAKSON NAUSICAA

Japani, 1984

Ohjaaja: Hayao Miyazaki

Käsikirjoittaja: Hayao Miyazaki (oman sarjakuvansa pohjalta)

Ääninäyttelijät: Sumi Shimamoto (Nausicaä), Yôji Matsuda (prinssi Asbel), Mahito Tsujimura (Jihl), Hisako Kyôda (Oh-Baba), Gorô Naya (Yupa)

Tuottajat: Isao Takahata, Yasuyoshi Tokuma, Michitaka Kondo

Hahmot/henkilöt: Hayao Miyazaki

Vastaava animaattori: Kazuo Komatsubara

Taiteellinen suunnittelu: Mitsuki Nakamura

Ääni: Shigemaru Shiba

Musiikki: Joe Hisaishi

Kuvaus: Hideshi Kyonen

Leikkaus: Naoki Kaneko, Tomoko Kida, Shôji Sakai

Levittäjä: Oy Cinema Mondo LTD

Alkuperäinen nimi: *Kaze no tani ni Naushika*

Kesto: 111 min

Ikäraja: K12

Genre: Animaatio

Oppimateriaalin tehtävät on suunniteltu yläkouluihin sekä lukioihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin.

Oppimateriaalin teemoja: Elokuva ja sen taustat (Nausicaä: portti Miyazakin fantasiaan, animaation tutut kuvat, fantasian miljöö), Manga ja anime, Ajankohtainen manifesti: äiti Maa nousee taisteluun, Tuulen laakson Nausicaä ja Wall-e.

SYNOPSIS

Hayao Miyazakin klassikko kertoo "Seitsemän päivän tulessa" kärsineen maailman tarinaa. Tuhat vuotta sivilisaatiomme jälkeen Saastemeri, myrkköhöyryinen suo valtaa raunioitunutta maankamaraa ja uhkaa ihmiskunnan rippeitä. Prinsessa Nausicaä taistelee paremman maailman puolesta. (Levitysyhtiön esittelyteksti Filmikamarin www-sivuilla.)

TUULEN LAAKSON NAUSICÄÄ

Hayao Miyazakin suurenmoinen esikoiselokuva *Tuulen laakson Nausicaä* johdattaa mestarin juurille. Jo Miyazakin ensimmäisessä anime-elokuvassa on löydettävissä kaikki se, mitä Studio Ghibli on tuottanut seuraavan parinkymmenen vuoden aikana. *Tuulen laakson Nausicaä* oli alkusysäys paitsi Miyazakin kansainvälisesti arvostetulle uralle, myös tuotantoyhtiö Ghiblin syntymiseen.

Suomessa teatterilevitykseen saatiin ensimmäisenä Miyazakin uudempaa tuotantoa *Henkien kätkemä* (2001) ja *Liikkuva linna* (2004). Varhaisempaa tuotantoa oli tähän mennessä nähty ainoastaan festivaali- ja arkistoesityksissä. Elokuvien suosion ja suomalaisen levitysyhtiön, Cinema Mondon, pitkäjänteisen työn ansiosta myös Miyazakin varhaisempaa sekä Studio Ghiblin muuta tuotantoa on saatu meilläkin teatterilevitykseen.

2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen lähestyessä loppuaan olemme vihdoin saaneet Miyazakin ensimmäiset, 1980-luvulla luomat anime -elokuvat teattereihin. *Tuulen laakson Nausicaä* (1984) ja *Laputa - Linna taivaalla* (1986) ovat säilyttäneet lumovoimansa ja ajankohtaisuutensa. Elokuvat ja niiden teemat ovat kestäneet hyvin aikaa ja ovat edelleen kilpailukykyisiä animen saralla – vuosikymmenten vierähtämisestä tai animaatioelokuvien teknisestä kehityksestä huolimatta.

Nausicaä: portti Miyazakin fantasiaan

Jari Lehtinen kirjoittaa Nausicaän mangataustoista elokuvan omilla nettisivuilla www.nausicaa.fi. *Tuulen laakson Nausicaä* perustuu Miyazakin omaan manga-aiheeseen, jonka piirtämisen taiteilija aloitti 1980-luvun alussa. Manga ei kuitenkaan ehtinyt valmistua kirjaksi kuin vasta 12 vuotta myöhemmin. Aihe kääntyi tällä välin animeksi ja elokuva sai Japanissa ensi-iltansa vuonna 1984.

Nausicaä -niminen henkilö esiintyy jo antiikin mytologiassa, Homeroksen *Odyssiassa*. Troijan sodasta palaava sotasankari ja merenkulkija Odysseus haaksirikkoutuu faiaakien saaren edustalla. Rannalla hän kohtaa kauniin prinsessan, kuningas Alkinooksen ja Areten tyttären. Alkinoos, jota oraakkeli on varoittanut haaksirikkoutuneista, suhtautuu epäilevästi muukalaisiin, mutta Nausicaä pelastaa Odysseuksen elämän neuvokkuudellaan. Myöhemmin myös *James Joyce* kirjoittaa Nausicaästä romaanissaan *Odyseus* (1928) (episodi 13).

Miyazaki tutustui antiikin prinsessaan japaninkielisessä antologiassa, jossa korostettiin Nausicaän rakkautta luontoon, vikkelyyttä, herkkää ja iloista luonnetta. Myyttien prinsessa toi Miyazakille mieleen japanilaisen sankarittaren Heian-kaudelta:

"Hän oli ylhäisen perheen tytär, joka oli tunnettu siitä, että hän rakasti hyönteisiä. Hän ei vaalentanut kasvojaan eikä nyppinyt kulmakarvojaan. Naimaiässä hän vietti päivänsä niityillä ja metsissä seuraten kuinka perhoset kuoriutuvat. Olen aina pohdiskellut, kuinka hänelle kävi." (Lehtinen: Jäähyväiset vihalle. Nausicaä mangana)

Tämä on vain yksi esimerkki siitä, miten Miyazakin taiteessa kaikki tuttu kietoutuu yhteen. Länsimaiset maailmat ja maisemat sekoittuvat idän kulttuuriin ja tapoihin, tarinat ja mytologiat liittyvät rikkaaksi ja monimutkaiseksi vyyhdeksi Miyazakin visuaalisesti huikaisevassa ja äärimmäisen rikkaassa animemaailmassa.

Animaation tutut kuvat

Miyazakin teemat ja kuvat toistuvat elokuvasta toiseen, muuttavat muotoaan tai jäävät muistikuviksi edellisistä elokuvista. Esimerkiksi lentävän saaren, Laputan aihe on jalostunut vielä askeleen eteenpäin huikaisevassa ja hektisesti etenevässä Liikkuvassa linnassa. Toisaalta *Prinsessa Mononoke* on läpileikkaus useampaankin Miyazakin elokuvaan: sen vehreässä esihistoriallisessa jättiläispuiden viidakossa on samaa herkkyyttä kuin *Nausicaässä*, sen vaeltavat henget ja sillanylitykset ovat vielä ravistelevampia kuin *Henkien kätkemässä*.

Usein Miyazakin toimija, sankari, on nuori tyttö. Toiminnallisen tytön aseina ovat rohkeus ja neuvokkuus. Hän on idealistinen ja hyvä, peloton oikeuden puolesta taistelija. Tytösankarit ovat pääosassa prinsessa Nausicaän jälkeen *Laputassa*, *Totorossa*, *Kikissä*, *Porco Rossossa*, *Henkien kätkemässä* ja *Liikkuvassa linnassa*.

Jos aasialaisessa kulttuurissa naiset ovatkin perinteisesti alisteisia, ovat he hallitsevia toimintasankareita paitsi animessa myös itämaisissa taisteluelokuvissa, eritoten wuxia-lajityypin elokuvissa. (Wuxia-elokuvat ovat ns. miekka-elokuvia, joiden taistelu- ja toimintakohtauksissa on konkreettista lennokkuutta.) Animessa tyttö päähenkilönä kuuluu myös hyvin myyvään shōjo -genreen.

Toisaalta pienet yksityiskohdat kiinnittävät Miyazakin elokuvia toisiinsa. Prinsessa Nausicaän suloinen kettuurava jatkaa myöhemmin elämänsä lentävällä saarella. Laputan ilmarosvoja komentava mamma lainaa harmaapäisen ulkomuotonsa lukemattomille naishahmoille – myös *Henkien kätkemän* noidalle. Samoin lentävät miesryhmät tai rosvojoukot muistuttavat toisiaan niin *Nausicaässä*, *Laputassa* kuin *Porco Rossosakin*. Usein kuvastossa toistuvat hirviöt saavat yhä uusia ilmenemismuotoja – silti jokin inha tuttuus säilyy hirviöstä toiseen.

Erilaiset kekseliäät ilmojen laivat ja sotakoneet ovat nekin tuttua kuvastoa Miyazakille. Jari Lehtisen teksti paljastaa tähän syyn: vuonna 1941 syntyneen Miyazakin isä oli sotatehtailija, joka valmisti

Zero-hävittäjiä. Sota-aikana varttuneelle poikaselle suurinta huvitusta oli piirtää tankkeja ja lentokoneita Model Graphix -ohjelmaan.

Mutta juuri tätä Miyazakin työssä rakastaakin – toistuvissa ja uudelleen hahmonsa saaneissa kuvissa on ihastuttavaa tuttuutta, mutta kuitenkin aina jotain uutta, ihmeellistä. Odysseuksen tarinan ohella Miyazakin fantasiassa yhdistyvät monet tasot ja monet suuret kertomukset aina *Raamatun Ilmestyskirjasta* ja *Sormusten herrasta* Ursula K. Le Guinin *Maameren tarinoihin*.

Länsimainen klassikkokirjallisuus löytyy muistakin animaatioista: *Henkien kätkemä* on varsinainen uudelleensovitus Lewis Carrollin *Liisa ihmemaasta* -sadusta, *Laputa* taas on tuttu Jonathan Swiftin *Gulliverin matkoista*.

Fantasian miljö

Miyazakin fantasiamaailmassa on syvää herkkyyttä ja kauneutta. *Nausicaän* maisema on kauneimmillaan, kun katse siirtyy "pinnan alle", saastemerren alapuolella olevaan mielikuvitukselliseen viidakoon. Visuaalisesti rikas ja huikea alamaailma on täynnä kukkia ja jättimäisiä kasveja, valoa ja voimaa.

Mutta yhtälailla tässä fantasiamaailmassa jyrisevät valtavat sotakoneet ja kekseliäät lentävät härvelit. Ihmisen ja luonnon taistelussa jättiläiskuoriaiset, ohmut, murskaavat alleen kaupunkeja ja helikopterin kokoiset sudenkorennot hallitsevat ilmatilaa.

Ohmut ovat loistava symboli myyttisen Äiti Maan vihalle: sanotaan, että ydinräjähdyksessä selviävät vain torakat. Miyazakin ohmut ovat erilaisten ötököiden risteytys, ja näiden panssaroidussa ulkomuodossa on jotain lähes sympaattiseen. On ehkä pasifistin toiveajattelua, ettei jättimäisten kuorellisten merenä vyöryväle vihalle voi ihmisten aseet mitään.

Miyazakin elokuvien miljö on usein mielikuvituksellinen: tapahtumapaikkana saattaa olla lentävä saari tai liikkuva linna, joka purjehtii halki ajan ja maiseman. Fantastinen miljö kietoutuu samalla fantastiseen aikaan. Aika tai paikka ei rajoita näiden tarinoiden lentävää kerrontaa.

Liikkuvan linnan ovet saattavat avautua missä tahansa maailmankolkassa tai fantastisessa ajassa tai yhtä hyvin outo portti saattaa johtaa lumottuun unimaailmaan (*Henkien kätkemä*).

Toisinaan elokuvien tapahtumapaikka on lähes realistinen. *Naapurini Totorossa* ja *Kikin lähettipalvelussa* fantasia sekoittuu toimintana ja tapahtumina realistiseen miljööseen, näissä vain *tapahtuu* taianomaisia, lumottuja asioita.

Tuulen laakson kaupungit muistuttavat tällä kertaa ritariajan linnoituksia, mutta muuten sen miljöö maailmanlopun jälkeisenä maisemana on fantasiaiva.

MANGA JA ANIME

Japanissa **manga** tarkoittaa ylipäätään sarjakuvaa, **anime** animaatioelokuvaa. Länsimaissa manga ja anime mielletään kuitenkin nimenomaan japanilaiseksi taiteeksi.

Japanissa on runsaasti eri mangan ja animen lajityyppejä. Lajit luokitellaan yleensä juonen tyylin mukaan. Yleisimpiä animelajeja ovat mm. seikkailu, samurai, mecha, scifi, fantasia, rakkaustarinat ja komedia. Lisäksi tarjolla on tietenkin alalajeja ja lajityypin parodioita.

Kaupallisena taiteenmuotona animella on omat tiukat kohderyhmänsä. Yksi keskeinen ryhmittely mangan ja animen kohdistamisessa on tytöille suunnattu lajityyppi shōjo tai pojille suunnattu shōnen. Lisäksi omat tarinansa suunnataan niin aikuisille kuin lapsillekin. Lasten animeen kuuluvat nimenomaan niin ikään länsimaissa suosittu tv-sarjat *Pokémon*, *Digimon* ja *Hamtaro* sekä söpöyden tuotemerkillä ratsastava *Hello Kitty*.

Esimerkiksi *Henkien kätkemän* Hayao Miyazaki suuntasi nimenomaan nuorille, noin 10-vuotiaille tytöille. Elokuvan suunnitteluvaiheessa ohjaaja-käsikirjoittaja tutkisteli mm. shōjo-mangaa. Onneksemme hän ei ottanut oppia tyttöanimaation perinteisestä visuaalisesta ilmeestä. Henkilöhahmojen ilmeeseen nimittäin

kuuluvat isot, pyöreät silmät, liioitellun hoikka ulkomuoto ja kipakka tyttömyisyys.

Päähenkilöllä on usein maagisia voimia, ihania koruja ja söpösti maaginen taruolento tai lemmikki. Esimerkiksi tytöille suunnattuun, Italiassa luotuun Winx Club -sarjaan on lainattu keskeisiä elementtejä shōjon lajityypistä. Konsepti on siis toimiva ja se on huomattu länsimaissakin.

Miyazakin tyttösankareissa onkin enemmän charismaa kuin kikattavaa tyttöenergiaa pursuavassa shōjossa. Toisaalta esimerkiksi Nausicaän hahmossa on nähty maskuliinisia piirteitä – sekä prinsessan soturimaisessa käytöksessä että poikamaisessa vartalossa.

AJANKOHTAINEN MANIFESTI: ÄITI MAA NOUSEE TAISTELUUN

Tuulen laakson Nausicaä ottaa vahvasti kantaa maailman ekologiseen tilanteeseen ja ydinasepolitiikkaan. Sotatehtailijan pojan pasifistinen elokuva on pelottavan ajankohtainen, koska idea mangaan syntyi jo 1980-luvun alussa. Pelottavaa asiassa on se, että tilanne on edelleen samanlainen kuin lähes 30 vuotta sitten – yhä edelleen on ydinvarustelua, ydinkokeita ja saastutamme piittaamattomasti maailmaa. Tänä aikana emme ole oppineet juuri mitään, emmekä tehneet tarpeeksi ympäristömme eteen.

Tuulen laakson Nausicaä sijoittuu aikaan, jolloin maailma on tuhoutunut. Seitsemän päivän tuli ja jumalsotureitten viha ovat pyyhkaisseet maailmanlopun tavoin ihmiskunnan ylitse. Ekosysteemi on tuhoutunut ja valtava saastemeri velloo kaupunkien yllä. Tuulen laaksoa suojelevat meritulet, siksi täällä voi hengittää ilman naamioita. Mutta saastemeri levittäytyy yhä laajemmille alueille ja jättää jälkeensä autoituneita kyliä.

Myytin mukaan elämän voi pelastaa sinipukuinen soturi, joka kerran palaa kultaiselle vainiolle. Luontoa rakastava, jokaista ohmua ja hyönteistä hellivä Nausicaä kohoaa odotetuksi vapahtajaksi. Nausicaä, toiminnallinen ja rohkea sankari on valmis vaarantamaan henkensä luonnon tasapainon takia.

Samalla kun *Nausicaä* käsittelee ekokatasrofeja ja ydinräjähdysten aiheuttamaa tuhoa, se pohtii rauhan ja harmonian mahdollisuutta. Vaikka *Nausicaän* tarina on pohjimmiltaan pelottavan apokalyptinen, elokuva huokuu toivoa, lämpöä ja kauneutta.

MAAILMANLOPUN JÄLKEEN: TUULEN LAAKSON NAUSICAÄ JA WALL-E

Rakkautta & Anarkiaa -festivaalin ennakkonäytöksessä syyskuussa 2008 vierailut animetutkija Susan Napier kertoi *Nausicaän* olleen esikuvana Pixarin *Wall-E* – animaatiolle. Animaatio kertoo samoista maailmanlopun tunnelmista hieman nuoremmalle lapsiyleisölle.

Tuulen laakson Nausicaän Seitsemän päivän tuli jumalsotureineen viittaa allegorisesti ydinräjähdykseen ja ydinohjuksiin. Siinä yhdistyvät suuret kertomukset ja lukuisat, runsaana ryöpyvät yksityiskohdat.

Sen minkä Miyazaki tekee kauniisti, monivivahteisesti ja monisyisesti, Pixar tekee herttaisesti yksinkertaistamalla.

Wall-E:ssä ihmiskunta on paennut asuinkelvottomaksi käyneeltä planeetalta avaruuteen. Jättimäisessä avaruustukikohdassa on kaikkea mitä ihmiset ovat keksineet teknologialta haaveilla. Tätä kautta ihmiset ovat myös laiskistuneet ja menettäneet kykynsä kävellä.

Pienelle katsojalle *Wall-E:n* sanoma välittyi näennäisen helposti: "*Että vaikka kuinka roskaisi, kasvit elävät silti*", tulkitsee loppuratkaisusta ilahtunut 8-vuotias lapsikatsoja. *Tuulen laakson Nausicaän* ikäraja K12 rajaa liian pienet katsojat pois – onhan elokuvassa sotaa, mätäneviä jumalsotureita ja kuolemaa. Käsitteellinen maailmanlopun teema tuskin välittyisi pienille katsojille.

TEHTÄVÄT

Kirjoittakaa lyhyt analyysi tai essee, tai pohtikaa ryhmässä.

1. Luo oma fantasiamaailmasi.

Kirjoita aine tai piirrä sarjakuva, jossa fantasiaa puhkeaa kukkaan tavallisena koulupäivänä. Mitä ihmeellistä voisi tapahtua tavanomaisena koulupäivänä? Mistä fantasia hiipii sisään luokkahuoneeseen/jumppasaliin/koulun ruokalaan/välitunnille? Muuttuisiko tapahtumaympäristö eli miljöö jotenkin? Vai onko se aina jotenkin fantastinen? Mitä mielikuvituksellista tavallisen koulupäivän aikana voisi tapahtua? Olisiko fantasia ihmeellistä ja yllättävää vai olisiko se jotenkin oudosti arkista, tavanomainen osa koulupäivää?

2. Analysoi Tuulen laakson Nausicaän sisältöä.

Avaa *Nausicaän* teemoja ja mieti, mitä Seitsemän päivän tuli tarkoittaa? Entä sinipukuinen pelastaja? Mitä ohmut mielestäsi ilmentävät? Mikä on *Nausicaän* rooli ihmiskunnan ja maapallon pelastajana? Miksi tämä kykenee tähän tehtävään?

3. Vertaa elokuvia Tuulen laakson Nausicaä ja Wall-e keskenään.

Molemmat elokuvat käsittelevät maapallon tuhoutumista ja ekokatastrofia. Vertaa elokuvia erittelemällä, mitä samankaltaista löydät niistä. Mitä yhteistä tai erilaista on elokuvien suuressa teemassa ja teeman kertomisessa? Kumman elokuvan sanoma oli helpompi vastaanottaa? Miksi? Mieti elokuvien kerroksellisuutta ja monipuolisuutta vs. yksiulotteisuutta.

4. Ympäristö ja me

Herättikö *Tuulen laakson Nausicaä* sinut ajattelemaan ympäristöä? Elokuva on tehty yli 20 vuotta sitten. Mieti, millainen maapallo voi olla 20 vuoden päästä? Voiko luontoäiti nousta itse vastarintaan? Miten? Onko tästä jo merkkejä? Voiko maailmanloppu tulla ekokatastrofin seurauksena?

Kuvittele, millainen maapallo olisi maailmanlopun jälkeen?
Elääkö maapallolla enää ihmisiä, eläimiä tai kasveja? Mitä planeetallamme eläisi?
Syttyisikö elämä uudelleen monimuotoisena vai selviäisikö vain joku laji, ja jos niin mikä?

5. Hayao Miyazakin taide

Mitä elokuvia olet aiemmin nähnyt Miyazakilta?
Onko näissä anime-elokuvissa joitain yhdistäviä piirteitä, kuten kuvastoa tai teemoja?
Millaisia yhdistäviä piirteitä löysit?
Mikä sinusta on mielestäsi Miyazakin paras elokuva ja miksi?
Mikä sinua puhuttelee Miyazakin animessa?
Mikä hahmo on sinulle rakkain tai mikä sinusta on kiinnostavin hahmo?

6. Fantasia kuvina

Valitse Tuulen laakson Nausicaä -elokuvasta joku kuva, sellainen, joka erityisesti puhuttelee sinua tai joka on visuaalisesti hieno. Maalaa tai piirrä kuva itse uudestaan. Voit joko yrittää jäljitellä elokuvan visuaalista tyyliä tai luoda kuva uudelleen omalla tyyllilläsi.

7. Toiminnallinen tyttö sankari

Mieti elokuvia tai kirjoja, joissa on pääosassa tyttö.
Millaisia luonteenpiirteitä tyttö sankarilla yleensä on?
Millaisia luonteenpiirteitä Nausicaällä on?
Vertaa tuntemiasi tyttö sankareita prinsessa Nausicaän.
Vertaa Nausicaä länsimaiseen kerrontaperinteeseen, satujen prinsessoihin.
Millaisia luonteenpiirteitä liität yleensä tyttöihin?
Poikkeavatko nämä luonteenpiirteet toiminnallisesta tyttö sankarista?
Miten tyttö sankari poikkeaa tavanomaisesta, miespuolisesta sankarista?

Hayao Miyazakin teemoista ja Nausicaän taustoista:

Jari Lehtinen: Jäähyväiset vihalle. Nausicaä mangana
Japan Pop 06/2008, <http://www.nausicaa.fi/>

Markku Salmi: Miksi Gaia taistelee vastaan

Japan Pop 06/2008, <http://www.nausicaa.fi/>

Lisää animesta ja mangasta:

Anime-lehti
<http://animelehti.fi/>

Japan Pop
<http://www.japanpop.fi/>

Finnmanga, suomalaisten piirtäjien mangainspiroituneita sarjakuvia
<http://www.finnmanga.fi/>

Anime Wikipediassa
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Anime>

Manga Wikipediassa
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Manga>

Animeunioni
<http://www.animeunioni.org/>

Animen vuosikymmenet
<http://koti.phnet.fi/otaku/historia/animeprimer.html>

Helsingin kaupunginkirjasto
<http://www.lib.hel.fi/Page/3156f7ee-682f-4b68-82ea-ec756f214f22.aspx?refererUrl=%2ffi-FI%2f&groupId=f6a59db9-bce1-4f22-bad3-7eca2addfe4a&announcementId=5c621df7-ec45-4740-8c04-595563969d1f>

Jari Lehtinen, Janne Kemppe, Outi Vanamo:
Mangan mestarit. 2007.

Hayao Miyazakin pitkät elokuvat:

Ponyo rantakalliolla

Gake no ue no Ponyo (2008)
Suomen ensi-ilta – tulossa 25.9.2009
<http://www.cinemamondo.fi/?doc=1&m=201>

Liikkuva linna

Hauru no ugoku shiro (2004)
Suomen ensi-ilta 23.9.2005
<http://www.liikkuvalinna.fi/>

Henkien kätkemä

Sen to Chihiro no kamikakushi (2001)
Suomen ensi-ilta 29.11.2002
<http://www.cinemamondo.fi/?doc=1&m=19>

Prinsessa Mononoke

Mononoke-hime (1997)
Suomen ensi-ilta – tulossa...

Porco Rosso

Kurenai no buta (1992)
Suomen ensi-ilta 7.3.2008
<http://www.porcorosso.fi/>

Kikin lähettipalvelu

Majo no takkyûbin (1989)
Suomen ensi-ilta 7.3.2008
<http://www.kiki.fi/>

Naapurini Totoro

Tonari no Totoro (1988)
Suomen ensi-ilta 29.9.2006
<http://www.totoro.fi/>

Laputa - Linna taivaalla

Tenkû no shiro Rapyuta (1986)
Suomen ensi-ilta 6.3.2009
<http://www.laputa.fi/>

Tuulen laakson Nausicaä

Kaze no tani no Naushika (1984)
Suomen ensi-ilta 25.9.2008
<http://www.nausicaa.fi/>

Oppimateriaalin on laatinut
Kirsi Raitaranta Kansallisesta
audiovisuaalisesta arkistosta.

Oppimateriaalin on tuottanut
Marjo Kovanen
Koulukinosta.